Tafsiir Suuratu Al-Ankabuut-Kutaa 1.2

Description

Caalatti ifa akka taâ€™uuf suuratu Al-Ankabuut irraa aayah 1-7 jiran ilaalchise wanta imaamu Ibn Al-Qayyim jedhe mee itti haa daballuu.
â€œ**Aliif Laam Miim. Sila namoonni â€˜Amanneâ€™ jechuu qofaan osoo hin qoramiin dhiifamu yaadu? Dhugumatti, warra isaanin duraas qorree jirra. Dhugumatti Rabbiin warra dhugaa beekuf jira, sobdootas beekuf jira.**â€• Suuratu Al-Ankabuut 29:1-3
Suurah (boqonnaa) tana keessatti Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa nama dhugaa fi nama kijibaa, muâ€™minaa fi kaafira, nama Isa galateefatu, gabbaruu, fi nama Isarraa garagalu, wanta biraa gabbaruu adda baasuf uumamtoota Isaa akka qoru ni dubbate.

Haala dhumaa warra qoramaniis ni dubbate. Addunyaa keessatti hoggantoota warra qoramanii, hordoftoota isaanii, dhimma dhumaati fi gahuumsa isaanii ni dubbate. Hoggantoonni kunniin Ergamtoota.

Nama addunya tana keessatti â€œAmaneâ€• jedhee odeessuun â€œQormaata jalaa nagaha nan bahaâ€• jechuun yaade irratti jibbuun jalqabe. Uumamtoota Isaa keessatti ogummaan (hikmaan) fi dhimmi Isaa kana ni dida. **Iccitiin qormaata** kanaa nama dhugaa taâ€™ee fi nama sobaa, muâ€™minaa fi kaafira addaan baasu akka taâ€™e ni beeksise. Rabbiin subhaanahu kuni argamuun dura ni beeka. Garuu gabroota Isaa keessa isaanii beekuu qofaan jazaa akka isaaniif hin kafallee haqummaa fi faarun Isaa ni barbaachise. Kana irra, wanti beekkamu yoo argamee fi mirkanaaâ€™e [jazaa isaaniif kafala]. **Qormaanni wanta Isa biratti beekkamaa taâ€™e kana kan mulâ€™isee fi gara argamuutti kan baasedha**. Kanaafu, yeroo kanatti jazaa kafaluun ni bareedaa jechuudha. (Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa gabroota qoruun dura keessa isaanii ni beeka. Garuu beekumsa kana qofaan jazaa isaaniif hin kafalu. Kana irra, erga isaan qoree booda wanta isaan irraa mulâ€™atuun jazaa isaaniif kafala.)

أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ أَن يَسْبِقُونَا ۚ سَآءَ مَا
يَحْكُمُونَ ٤

â€œ**Sila warri hamtuu hojjatan Nu jalaa bahuu yaaduu? Wanti isaan murteessan waa fokkate!**â€• Suuratu Al-Ankabuut 29:4
Ergasi Rabbiin subhaanahu nama fitnaa fi qormaata Ergamtootaa fi hordoftoota isaanii irra gahu sodaachun Rabbitti amanuu fi Ergamtoota Isaa hordofu didee irratti ni jibbe. **Namni kuni iimaana fi Ergamtoota Rabbii dhugoomsu fi hordofuu irraa garagaluun fitnaa fi qormaata jalaa nagaha waan bahu isatti fakkaata.** Dhugumatti, isa fuundura wanta irraa dheesse caalaa fitnaa, qormaataa fi azaaba (adabbii) guddaa fi ulfaataa taâ€™etu jira. (Waan amanuu fi Ergamtoota hordofuu dideef azaaba

Jahannamtu isaaf jira.)

Namoonni erga Ergamtoonni isaanitti ergamanii booda dhimmoota lama jidduutti taâ€™u: Takkaa isaan keessaa **namni tokko â€œAmaneâ€• jedha**, takkaa immoo **kana hin jedhu**. Inumaa, badii hojjachuu itti fufa. Namni â€œAmaneâ€• jedhe, ragaan iimaana isaatii fi isarratti gadi dhaabbachu akka mirkanaaâ€™uuf Gooftaan oltaâ€™e isa qora, ni mokkora. Iimaanni yeroo fayyaa fi badhaadhinnaa qofaa miti. Kana irra, haala qananii fi balaa keessatti iimaanni gadi dhaabbataa taâ€™uu qaba.

Namni hin amanne immoo Gooftaa isaa jalaa waan miliqu isatti hin fakkaatin. Kana irra, inni qabaa Rabbii keessa jira, sammuun isaa harka Isaa jira. Nama â€œamaneâ€• jechuun qorame caalaa balaa guddaa taâ€™etu isaaf jira.

Namni Rabbii fi Ergamtoota Isaatti amane, diinota Isaatii fi diinota Ergamtoota Isaatiin qoramuun waan isaaf hin hafneedha. Qormaanni kuni kan isa dhukkubsuu fi isarratti ulfaatu taâ€™uu dandaâ€™a. **Namni Rabbii oltaâ€™aatti fi Ergamtoota Isaatti hin amanne immoo isa adabuun waan hin hafneedha.** Kanaafu, laalaa ykn dhukkubbii muâ€™mintoota (warra amanan) irra gahee caalaa laalaa fi rakkoon dacha dachaa taâ€™e isarra gaha.

Nafsee amantee ykn amanuu diddee (kaafira taate) hunda irratti laalaan gahuun waan hin oolledha. Garuu muâ€™minni (namni dhugaan amane) addunyaa keessatti rakkoon cimaan isarra gaha. Ergasii isarraa addaan cituun miâ€™aan (mijaaâ€™inni) guddaan itti aane isaaf dhufa. Kaafirri immoo jalqaba irratti miâ€™aa fi gammachuun isaaf argama. Ergasii gammachuun kuni addaan cituun laalaa fi rakkoon hundarra guddaan isatti dhufa. Akkuma kana haalli warra fedhii lubbuu hordofanii. Jalqaba irratti fedhii badaa kanatti ni gammadu. Ergasii hamma miâ€™aa argataniin laalaan cimaan itti aane isaanirra gaha. Namoonni fedhii lubbuu irraa obsan immoo jalqaba irratti wanta barbaadan waan dhabaniif ni laalatu (keessi isaanii ni gubata). Ergasii laalaa kana booda hamma fedhii badaa kana irraa obsanii fi dhiisaniin miâ€™aa fi gammachuun isaaniif dhufa.

Laalaa (pain) fi miâ€™aan (pleasure) nama hundaafu dhimma dirqama taâ€™eedha. Garuu garaagarummaan isaanii ammatti argamuu, addaan cituu, xiqqaa taâ€™uu fi boodarra dhufuu, turaa, guddaa taâ€™uudha. (Kana jechuun laalaa fi miâ€™aan (gammachuun) takkaa ammatti kan argamu, addaan cituu fi xiqqaa taâ€™a takkaa immoo boodarra kan dhufu, turaa fi guddaa taâ€™a.) Kanaafi, warri aqlii qaban (qaruuten) dhumaa fi boodde wantootaa ilaalu. Namni haala laalaan gonkumaa isa hin tuqneen laalaa jalaa nagaha nan baha jedhee yaade yaanni isaa kijiba hunda caaledha. Sababni isaas, namni uumama miâ€™aa fi laalaaf, gammachuu fi gaddaaf, mirqaansu fi dhiphinnaaf saaxilamuudha. Kuni jihaa (toora) lamaan taâ€™a:

Jihaa ijaarsa, uumamaa fi amala isaatin. Namni wantoota walitti makaman, wal darbanii fi wal falleessan kan gara hundaan wal qixxeessun hin dandaâ€™amne ykn ulfaatu irraa kan ijaarrameedha. Wantoonni isa keessa jiran kunniin tokko kan biraa irratti daangaa darba. Kanaafu, daangaa sirraawaa keessaa ni bahu. Ergasii laalan ni argama.

Jihaa ilma namaatin. Namni uumamaan namoota waliin kan jiraatudha. Adda ofii jiraachu hin dandaâ€™u. Inumaa isaan waliin malee hin jiraatu. Innis isaaniis miâ€™aa fi dharraa wal faallessanii fi walitti fiduun hin dandaâ€™amne qabu. Inumaa, wantoota barbaadu kana irraa waa yoo argate, wanti

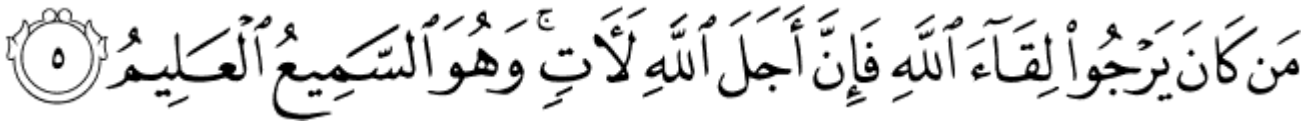
biraa isa jala darba. Wanta barbaadu fi fedhii isaa irratti akka namoonni isa waliin wali galan barbaada. Isaaniis kana isarraa barbaadu. Yoo isaanin wali gale hamma wanta barbaadu irraa isa jala darbeen laalaa fi rakkoon isa qunnama. Yoo isaaniin wali galuu dide immoo isa rakkisu, ni adabu, fedhii isaa dhabamsiisuuf carraaqu.

Isaaniin wali galees faallessees inni laalaa fi rakkoo keessa taâ€™a. Keessumaayyu, dhimmoonni inni isaaniin irratti wali galuu amanti sobaa, fedhii badaa fi hojii dhumarratti isa miidhu yoo taâ€™an, kanarratti isaaniin wali galuun laalaa hundarra guddaa taâ€™e qaba, isaan faallessuunis laalaa fida.

Sammuun, amantiin, dhiirummaa fi beekumsi laalaa lamaan keessaa hundarra cimaa fi itti fufaa kan taâ€™e jalaa nagaha bahuuf laalaa salphaa fi addaan citu akka filatu fi dandaâ€™u ajaju.

Laalaa azaa isaanii jalaa nagaha bahuuf namni yakkamtoota zulmii isaanii irratti gargaare, warra fedhii qullaa fi bidâ€™aa hordofan fedhii qullaa fi bidâ€™aa isaanii irratti isaan gargaare, warra badii fi fedhii lubbuu hordofon badii fi fedhii lubbuu isaanii irratti isaan gargaare, ammaa fi boodatti wanta irraa dheesse caalaa laalaan isaaniin wali galuu dacha dachaa taâ€™ee isa qunnama. Garuu yoo laalaa isaan faallessu irratti obse, isaaniin wali galuun gammachu argatu caalaa gammachuun dacha dachaa taâ€™e itti aane ammaa fi booddetti isaaf dhufa. Uumamtoota Isaa keessatti seerri Rabbii, hamma obsaa, taqwaa, tawakkulaa fi ikhlaasa isaatiin sadarkaa nama kanaa isaan irratti olkaasudha, isaan immoo salphisuudha. Laalaa fi adabbiin kan hin hafne erga taâ€™e, namootaa fi jaalala isaanii argachuuf jedhanii adabbiin namarra gahuu irra karaa Rabbiitii fi Ergamtoota Isaa hordofuu keessatti namarra gahuutu caalaa faayda qaba. (Addunyaan iddoo qormaataa waan taatef adabbii fi wanti nama dhukkubsu namarra gahuun waan hin oolledha. Kanaafu, namoota gammachisuuf jedhanii rakkoon namarra gahuu mannaa karaa Rabbii keessatti namarra gahuutu wayya.)

Yeroo laalaa fi adabbii obsii isaa dheeraa waan taâ€™eef, saâ€™aatin guyyoota, guyyoonni jiâ€™ootaa fi waggoota yommuu taâ€™an, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa qormaanni kuni yeroo murtaaâ€™a akka qabu ergasii akka addaan citu [isaanitti beeksisuun] warra qoraman ni jajjabeesse. Isa qunnamuuf yeroo murtaaâ€™aa isaan ittiin jajjabeessu, nafsee isaanii ittiin tasgabbeessu fi karaa bahiinsaa isaaniif ittiin laaffisu ni kaaâ€™e. Ni jedha:

â€œ**Namni qunnamti Rabbii kajeelu, dhugumatti beellamni Rabbii dhufaadha. Inni Dhagayaa, Beekadha**.â€• Suuratu Al-Ankabuut 29:5

Gabrichi yeroo balaa kanaa, addaan citiinsa isaa, beellama Rabbiin qunnamuu fi mindaa isaaf kennu yommuu itti yaadu, wanti inni keessa jiruu isaaf salphata, baadhachuun isaaf laafa.

Ergasii nafsee isaa, sheyxaanaa fi ilma namaatti qabsaaâ€™un malee kuni kan hin argamne waan taâ€™eef, namni firiin beekumsaa fi ifaajee isaa isaaf kan deebiâ€™u, eenyullee isa waliin qooda kan hin fudhanne taâ€™uu yoo beeke, qabsoo fi carraaqqin isaa guutuu fi baayâ€™ee taâ€™a. Rabbiin oltaâ€™aan ni jedha:

وَمَن جَٰهَدَ فَإِنَّمَا يُجَٰهِدُ لِنَفۡسِهِۦٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٦

â€œ**Namni qabsaaâ€™e kan inni qabsaaâ€™u lubbuma isaatiifi. Rabbiin dhugumatti aalama hundarraa Dureessa.â€•** Suuratu Al-Ankabuut 29:6

Akkasumas, namni faaydan obsaa, qabsoo fi dandaâ€™uu isaa kuni Rabbii oltaâ€™aa subhaanahu irratti waan deebiâ€™u isatti hin fakkaatin. Dhugumatti, Inni aalama irraa Dureessa. Wanta isaan ajaje kan itti ajajeef isaanitti hajameeti miti. Wanta irraa dhoowwes kan irraa dhoowwe isaan irratti doyâ€™oomufi miti. Kana irra, addunyaa fi Aakhiratti wanta faaydaa fi fooyyaâ€™insi isaa isaaniif deebiâ€™uutti isaan ajaje. Ammas, wanta miidhaa fi rakkoon isaa isaan irratti deebiâ€™uu irraa ni dhoowwe.

Kanaafu, **firiin qormaata kanaa isaan qofaaf kan taâ€™uudha**. Kana kaaâ€™un nama gaarii fi badaa, dararamaa fi milkaaâ€™aa addaan baasuutti sababa geessu akka taâ€™uu ogummaan (hikmaan) Isaa ni barbaachise. (Qormaanni sababa nama gaarii fi badaa, dhugaa fi kijibaa, nama milkaaâ€™u fi kufuu addaan baasudha. Sababa qormaatatiin namoonni addaan fooyamu.) Rabbiin oltaâ€™aan ni jedha:

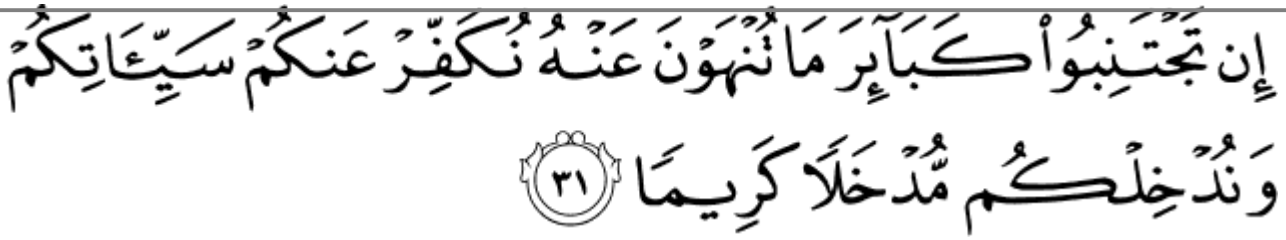
﴿مَّا كَانَ ٱللَّهُ لِيَذَرَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ عَلَىٰ مَآ أَنتُمۡ عَلَيۡهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ ٱلۡخَبِيثَ مِنَ ٱلطَّيِّبِۗ﴾

â€œHanga gaarii irraa badaa adda baasutti Rabbiin [haala] isin irra jirtan irratti muâ€™mintoota kan dhiisu miti.â€• Suuratu Aali-Imraan 3:179

Rabbiin subhaanahu Ergamtoota isaanitti erguun ajajoota, dhoowwaa fi filannoo Isaatiin isaan qore. Ergamtoota Isaatiin namni gaariin nama badaa irraa adda bahe. Kanaafu, **mindaa fi adabbiin wanta beekkamaa qormaanni kuni ifa baase irratti taâ€™a.** (Asitti wanti beekkamaan qormaatan dura wanta qalbii namaa keessatti Rabbiin qofti beekudha.)

Ergasii, namni qoramu sababa uumama isaatiin, fedhii qullaa fi dadhabbinna isaa irraa kan kaâ€™e karaa obsaati fi qabsoo irraa maquun isaa waan hin oollef, Rabbiin subhaanahu akka kana isaaf irra darbuu fi isarraa haaqu waadaa galeef. Sababni isaas, yommuu namni kuni Rabbiitti amanee fi ajaja Isa qabate, badii isaa akka isarraa haaqu fi hojii isaa hundarra gaarii taâ€™een akka isaaf mindaa kafaluu rahmanni Isaa ni barbaachise.[1]

(Namni dhugaadhaan Rabbii oltaâ€™aatti yoo amane, Isaaf ajajamee fi badii gurguddaa irraa fagaate, Rabbiin subhaanahu badii isaa isarraa haaqa, hojii gaarii isaatiif mindaa guddaa isaaf kenna. Suuratu An-Nisaa keessatti akkana jedha:

â€œ**Badii gurguddaa irraa dhoowwamtan irraa yoo fagaattan, badiiwwan keessan [xixxiqaa] isin irraa haaqna, seensa kabajaas isiniif seensifna.â€•** Suuratu An-Nisaa 4:31

Kana jechuun yaa warra amantan! Badii gurguddaa akka shirkii, haadhaa abbaa miidhuu, haqa malee nafsee ajjeessu fi kkf irraa yoo fagaattan, badii xixxiqaa sanii gadi jiran isin irraa haaqna. Seensa gaariis isin seensifna. Seensi kunis Jannata.[2])

---

[1] Bidaaâ€™u Tafsiirâ€“ 2/295-298, Ibn Al-Qayyim
[2] Tafsiiru Muyassar-83

Date Created
July 16, 2020
Author
admin